

3. GALVENIE POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

Šajā sadaļā ir doti galvenie Eiropas Savienības, nacionālā un vietējā līmeņa politikas plānošanas dokumenti, kas attiecas uz Liepājas AP2027 izstrādi un sociālās aizsardzības nozari.

3.1. EIROPAS SAVIENĪBAS POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – Līgums) 4. pantu, Eiropas Savienības un dalībvalstu dalītā kompetence ir sociālā politika un sociālā kohēzija. Vienlaikus Līguma X sadaļa "Sociālā politika" nosaka, ka apzinoties sociālās pamattiesības, ES un dalībvalstis Sociālajā politikā izvirza šādus mērķus:

- nodarbinātības veicināšanu,
- dzīves un darba apstākļu uzlabošanu nolūkā tos saskaņot, turpinot ieviest uzlabojumus
- pienācīgu sociālo aizsardzību,
- dialogu starp darba devējiem un darba ņēmējiem, cilvēkresursu attīstību, kas vērsta uz pastāvīgi augstas nodarbinātības uzturēšanu un cīņu pret sociālo atstumtību.

Lai sasniegtu šos mērķus, ES atbalsta un papildina dalībvalstu darbību šādās jomās:

- a) Uzlabojumi, jo īpaši darba vidē, lai aizsargātu darba ņēmēju veselību un drošību;
- b) darba apstākļi;
- c) darba ņēmēju sociālais nodrošinājums un sociālā aizsardzība;
- d) darba ņēmēju aizsardzība darba līgumu izbeigšanas gadījumos;
- e) darba ņēmēju informēšana un apspriešanās ar tiem;
- f) darba ņēmēju un darba devēju pārstāvība un kolektīva interešu aizsardzība, tostarp kopīgu lēmumu pieņemšana atbilstīgi 5. punktam;
- g) nodarbinātības nosacījumi trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi dzīvo Savienības teritorijā;
- h) no darba tirgus atstumtu personu integrācija, neskarot 166. pantu;
- i) vīriešu un sieviešu vienlīdzība attiecībā uz iespējām darba tirgū un attieksmi darbā;
- j) sociālās atstumtības izskaušana;
- k) sociālās aizsardzības sistēmu piemērošana mūsdienu prasībām.

Secināms, ka Līguma ietvaros ES kompetences pamatā ar sociālās aizsardzības nozari saistītas ar kvalitatīvas un visiem pieejamas nodarbinātības veicināšanu, proti, apakštēmas "Vides, darba tirgus un pakalpojumu pieejamība" ietvaros.

Attiecībā uz pārējām apakštēmām (Sociālie pakalpojumi un palīdzība, Sociālā infrastruktūra un cilvēkresursu piesaiste/attīstība, Bērnu un ģimenes politika) atbilstoši Līguma 160. pantam Eiropas Savienība pārrauga situāciju un izmaiņas, veicot konkrētas darbības pēc Komisijas lūguma vai atsevišķa ierosinājuma. Arī Eiropas Sociālās fonda (līguma XI sadaļa) mērķis ir visā Savienībā atvieglināt darba ņēmēju nodarbināšanu, kā arī dot darba ņēmējiem lielākas iespējas brīvi pārvietoties un izvēlēties darbu, veicināt viņu pielāgošanos pārmaiņām.

Eiropas Savienībai nav plānošanas dokumenta, kas noteiktu sociālās aizsardzības prioritātes un rīcības visām dalībvalstīm, tāpēc turpmākajās sadaļās tiek apskatīti nacionāla līmeņa plānošanas dokumenti, kuru rīcības un prioritātes attiecas uz sociālās aizsardzības nozari.

3.2. NACIONĀLĀ LĪMEŅA POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

3.2.1. LATVIJAS ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA LĪDZ 2030. GADAM

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) ir valsts galvenais ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments, kas ietver visas tautsaimniecības nozares. Šo stratēģiju ir apstiprinājusi Saeima, un tai ir likuma spēks. Saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likumu Latvija 2030 ir augstākais valsts attīstības plānošanas dokuments, kam ir pakārtoti vidējā termiņa tautsaimniecības nozaru un teritoriju attīstības politikas dokumenti.

Zemāk tabulā nr. 3.1. iekļauts Latvija 2030 prioritāšu, rīcības virzienu un indikatoru apraksts, kuras attiecas uz sociālās aizsardzības nozari.

TABULA 3.1. LATVIJA 2030 PRIORITĀTES, KAS ATTIECAS UZ SOCIĀLĀS AIZSARDZĪBAS NOZARI

Prioritāte	Rīcības virziens	Risinājums	Prioritātes indikatori, kas attiecas uz sociālo aizsardzību			
			Indikators	Bāzes vērtība	2030	Avots, bāzes vērtības gads
Ilgtermiņa ieguldījumi cilvēkkapitālā	Nodarbinātības programmas darbaspēka līdzdalības palielināšanai	(86) Darba tirgus elastības un nodarbinātības drošības jeb elastdrošības veicināšana. Attālinātā un nepilna darba laika shēmu izmantošanai un elastīgas nodarbinātības sistēmas ieviešanai uzņēmumos un organizācijās ir būtiska loma [...] cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem, studējošo jauniešu, gados vecāku cilvēku un cita potenciālā cilvēkresursa iesaistīšanai darba tirgū, sekmējot pāreju starp dažādām nodarbinātības situācijām.	Nabadzības riska indekss (pēc sociālajiem transfēriem)	26	<16	Eurostat, 2008
		(96) Ilgtspējas kritēriji. Pieņemt nacionāla līmeņa budžeta ilgtspējas kritērijus, nosakot veselības pakalpojumu un bērnu aprūpes izdevumu līmeni.				
	Veselības un sociālo pakalpojumu kvalitāte un pieejamība	(97) Sociālo uzņēmumu izveidošana un atbalsts sociālā biznesa attīstībai. Sociālie uzņēmumi nodrošinātu iespējami plašu pakalpojumu klāstu gados vecāku cilvēku mājāsaimniecībām [...] un gados vecāku cilvēku sociālās integrācijas aktivitātes.	Mirušo skaits no ārējiem nāves cēloņiem gadā (uz 100 000 iedzīvotāju)	107,9	<48	Eurostat, 2008
		(98) Individuālie sociālās aprūpes budžeti. Izstrādāt un pakāpeniski ieviest šādu budžetu (kontu, programmu) pilotprojektus.				
	Novecošanās un mājāsaimniecību struktūras izmaiņu ietveršana sabiedrisko un sociālo pakalpojumu politikā	(101) Daudzfunkcionāli centri vecākiem ar bērniem. Aktīvi izmantot publiskās un privātās partnerības formas un nevalstisko organizāciju atbalstu, lai strādājošiem vecākiem un vecvecākiem piedāvātu viņu vajadzībām atbilstošus pakalpojumus.	Vecuma demogrāfiskā atkarība (% iedzīvotāji virs darbaspējas vecuma attiecībā pret iedzīvotājiem darbaspējas vecumā 15-64)	24,9	<30	Eurostat, 2008
		(102) Koncentrēts atbalsts nelielu mājoķļu projektiem. Atbalsts būtu sniedzams tādu mājoķļu				

Prioritāte	Rīcības virziens	Risinājums	Prioritātes indikatori, kas attiecas uz sociālo aizsardzību			
		<p>projektiem, kas ir energoefektīvi un reizē piemēroti mazāka izmēra mājsaimniecībām (1-2 cilvēki).</p> <p>(103) Konsultatīvā, apmācības un psiholoģiskā atbalsta programmas vecākiem un vecvecākiem. Ņemot vērā, ka vecāku iespējas veltīt laiku bērniem samazinās, vecākiem nepieciešama apmācība un psiholoģisks atbalsts, lai laikā, kad viņi ir kopā ar bērniem, viņu komunikācija būtu pilnvērtīga un efektīva. [...]</p>				
Telpiskās attīstības perspektīva	Pilsētu un lauku sadarbības sekmēšana	<p>(350) Pilsētu un lauku sadarbību stiprina katras teritorijas īpašo priekšrocību (dabas, kultūras, ekonomiskā, sociālā potenciāla) izmantošana, novēršot nevajadzīgu savstarpējo konkurenci. Būtiski ir nodrošināt pakalpojumu (izglītības, veselības, sociālos, kultūras, izklaides u.c.) un darba vietu pieejamību un sasniedzamību lauku iedzīvotājiem [...]</p>	Nav tiešā veidā saistīti ar sociālo aizsardzību			
	Attīstības centru savstarpējā mijiedarbība un sadarbība	<p>(351) Mijiedarbības un sadarbības sekmēšanai starp attīstības centriem turpmāk jānodrošina to funkcionālā papildinātība dažādās jomās (t.sk. izglītības, kultūras, zināšanu, sociālajā, veselības u.c. jomās) atbilstoši to hierarhijai attīstības centru tīklā, kā arī jāattīsta dzīvotspējīgu preču un pakalpojumu noieta tirgus. [...]</p>				

Avots: Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. gadam

Raugoties TDG apakštēmu griezumā, Latvija 2030 rīcības virzieni pamatā saistīti šādi:

1. apakštēma “Sociālie pakalpojumi un palīdzība”

Rīcības virziens “Veselības un sociālo pakalpojumu kvalitāte un pieejamība”

2. apakštēma “Sociālā infrastruktūra un cilvēkresursu piesaiste/attīstība”

Rīcības virziens “Veselības un sociālo pakalpojumu kvalitāte un pieejamība”

3. apakštēma “Vides, darba tirgus un pakalpojumu pieejamība”

“Nodarbinātības programmas darbaspēka līdzdalības palielināšanai” (īpaši risinājums nr. 86)

4. apakštēma “Bērnu un ģimenes politika”

“Novecošanās un mājsaimniecību struktūras izmaiņu ietveršana sabiedrisko un sociālo pakalpojumu politikā” (īpaši risinājumi nr. 101 un 103).

3.2.2. NACIONĀLĀ ATTĪSTĪBAS PLĀNA 2021.–2027. GADAM PROJEKTS

Latvijas Nacionālais attīstības plāns ir galvenais Latvijas vidēja termiņa plānošanas dokuments, ko apstiprina Saeima, un kas ir pamats attiecīgā plānošanas perioda Eiropas strukturālo un investīciju fondu programmēšanai. Šobrīd izstrādes stadijā ir Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam (NAP2027). NAP 2027 stratēģisko mērķu daļas sabiedriskā apspriešana tika pabeigta 2019. gada 25. novembrī un par NAP2027 izstrādi atbild Pārresoru koordinācijas centrs (PKC).

20. decembrī sagatavota NAP2027 gala redakcija un uz šī dokumenta izstrādes brīža notiek NAP2027 izskatīšana Nacionālajā attīstības padomē un Nacionālā trīspusējās sadarbības padomē. NAP2027 iesniegšana Saeimai ir plānota 2020. gada janvārī. Būtiska NAP2027 izstrādes sastāvdaļa ir investīciju priekšlikumu izvērtēšana, kas attiecīgi noteiks NAP2027 iekļaujamās aktivitātes.

NAP2027 vīzija par Latvijas nākotni 2027. gadā: fundamentālas pārmaiņas un izaugsme četros virzienos – vienlīdzīgas tiesības, dzīves kvalitāte, zināšanu sabiedrība un atbildīga Latvija.

NAP 2027 stratēģiskie mērķi: vienlīdzīgas iespējas, produktivitāte un ienākumi, sociālā uzticēšanās, reģionālā attīstība.

Kopumā sociālās aizsardzības nozarei ir saistoši 19 NAP2027 uzdevumi, par kuriem zemāk pievienotajā tabulā ir dots izvērsts skaidrojums tematiskās darba grupas "Sociālā aizsardzība" apakštēmu griezumā.

TABULA 3.1. NACIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS PLĀNA 2021. – 2027. GADAM RĪCĪBAS VIRZIENU, KAS ATTIECAS UZ SOCIĀLĀS AIZSARDZĪBAS NOZARI APRAKSTS

Prioritāte	Prioritātes mērķis	Rīcības virziens	Rīcības virziena mērķis	Rīcības virziena uzdevumi	Rīcības virziena indikatori					
1. apakštēma “Sociālie pakalpojumi un palīdzība”										
Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki	[50] Veseli un aktīvi cilvēki Latvijā kopā veido iekļaujošu sabiedrību, kurā dzimst vairāk bērnu, ir vairāk laimīgu ģimeņu, atbildīgu un par nākotni drošu bērnu vecāku	Uz cilvēku centrēta veselības aprūpe	[54] Vienlīdzīgi pieejami, kvalitatīvi veselības pakalpojumi	<i>[71] Multidisciplināru un starpnozaru sadarbībā balstītu pakalpojumu attīstīšana ambulatorajā, stacionārajā un ilgtermiņa aprūpē pacientiem ar hroniskām slimībām, jo īpaši psihiskām slimībām, atkarībām, infekcijas slimībām, geriatrijas un nedziedināmi slimiem pacientiem, arī bērniem, tai skaitā uzlabojot psiholoģiskā un sociālā atbalsta pieejamību pacientiem un viņu ģimenes locekļiem smagu slimību un citos psihoemocionāli sarežģītos gadījumos</i>	Indikators	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	2024	2027	Avots
					Attālināmā/novēršamā mirstība uz 100 000 iedzīvotāju	2016	331,74/203,13	318–331/188–203	308 - 325 /169 -188	Eurostat
					Pacientu apmierinātība ar veselības aprūpes pakalpojumiem	2018	76,2	78	80	VM

		<p>Psiholoģiskā un emocionālā labklājība</p>	<p>[73] Psiholoģisks un emocionālās labklājības veicināšana cilvēku atbalstam krīzes situācijās, individuālā potenciāla attīstībai un deviantas uzvedības veidošanās risku mazināšanai, nostiprinot veselību kā vērtību</p>	<p>[89] Vienlīdzīgu iespēju radīšana bērniem un jauniešiem ar speciālām vajadzībām, stiprinot iekļaujošu izglītību, attīstot asistentu pieejamību izglītības iestādēs, kā arī sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju iesaisti un sadarbības koordināciju, nodrošinot kvalitatīvu esošo un jaunu, inovatīvu sociālo pakalpojumu attīstību un pieejamību reģionos, tādējādi uzlabojot bērnu dzīves kvalitāti un pāreju uz pieaugušo dzīvi</p>	<p>Bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām ģimenes, kas turpina izglītību pēc obligātās izglītības iegūšanas, %</p>	2019	-	+5	+10	IZM
<p>Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki</p>	<p>[50] Veseli un aktīvi cilvēki Latvijā kopā veido iekļaujošu sabiedrību, kurā dzimst vairāk bērnu, ir vairāk laimīgu ģimeņu, atbildīgu un par nākotni drošu bērnu vecāku</p>	<p>Sociālā iekļaušana</p>	<p>[106] Sociālais atbalsts ir individualizēts, uz cilvēku orientēts, un tas tiek piedāvāts katram, kam tas ir vai varētu būt visvairāk vajadzīgs</p>	<p>[117] Uz individuālām vajadzībām vērstu sociālo pakalpojumu pieejamība un sociālās inovācijas pakalpojumu nodrošināšana prioritārām grupām, īpaši personām ar invaliditāti, paliatīvās aprūpes pacientiem un senioriem, sekmējot neatkarīgas dzīves iespējas un dzīves kvalitātes saglabāšanu vai uzlabošanu</p>	<p>Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu saņēmēju skaits uz 10 000 iedzīvotāju</p>	2019	205	223–205	246–205	LM
					<p>Profesionāla aprūpes mājās pakalpojuma pieejamība (finansiāli ierobežojumi, nepieejamība)</p>	-	-	-	-	-
					<p>Pašvaldību ģimenes, kas nodrošina aprūpes mājās pakalpojumu</p>	-	-	-	-	-

				<p>[119] Sociālās politikas plānošanas, uzraudzības un novērtēšanas stiprināšana, uzlabojot datu vākšanu, digitalizēto datu apriti un savietojamību, pakalpojumu administrēšanu, kā arī analīzi pierādījumos balstītu lēmumu pieņemšanā sociālās politikas attīstībai un sociālo pakalpojumu administrēšanai</p>	<p>Nabadzības riska indekss pēc sociālo transfertu saņemšanas</p>	<p>2017</p>	<p>23,3</p>	<p>19,5 – 23,3</p>	<p>17,5– 23,3</p>	<p>CSP, Eurostat</p>
				<p>[120] Ģimeniskas vides veidošana ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu tiesību aizstāvības un interešu pārstāvniecības, sniegtā atbalsta un pakalpojumu uzlabošana, kā arī atbalsta pakalpojumu pilnveide jauniešiem pēc ārpusģimenes aprūpes, veicinot sociālo iekļaušanu</p>	<p>Aizbildnībā un audžuģimenes (ģimeniskā vidē) dzīvojošu bērnu īpatsvars no visu ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaita, %</p>	<p>2018</p>	<p>87,7</p>	<p>89,0– 87,7</p>	<p>89,0– 87,7</p>	<p>LM</p>
				<p>[121] Nabadzības, materiālās nenodrošinātības un ienākumu nevienlīdzības mazināšana, īpaši nabadzības riskam visvairāk pakļautajām iedzīvotāju grupām (pensionāri, personas ar invaliditāti), un labvēlīgāku priekšnoteikumu radīšana materiālai pietiekamībai nākotnes pensionāriem</p>	<p>Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu īpatsvars pret visu nepilngadīgo bērnu skaitu valstī</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>
				<p>[121] Nabadzības, materiālās nenodrošinātības un ienākumu nevienlīdzības mazināšana, īpaši nabadzības riskam visvairāk pakļautajām iedzīvotāju grupām (pensionāri, personas ar invaliditāti), un labvēlīgāku priekšnoteikumu radīšana materiālai pietiekamībai nākotnes pensionāriem</p>	<p>Nabadzības riska indekss pensionāriem vecumā 65+ gadi</p>	<p>2017</p>	<p>50,4</p>	<p>45–55</p>	<p>45–55</p>	<p>CSP, Eurostat</p>
				<p>[121] Nabadzības, materiālās nenodrošinātības un ienākumu nevienlīdzības mazināšana, īpaši nabadzības riskam visvairāk pakļautajām iedzīvotāju grupām (pensionāri, personas ar invaliditāti), un labvēlīgāku priekšnoteikumu radīšana materiālai pietiekamībai nākotnes pensionāriem</p>	<p>Personu īpatsvars zem minimālā ienākuma līmeņa, %</p>	<p>2017</p>	<p>8,9</p>	<p>8–10</p>	<p>8–10</p>	<p>CSP</p>
				<p>[121] Nabadzības, materiālās nenodrošinātības un ienākumu nevienlīdzības mazināšana, īpaši nabadzības riskam visvairāk pakļautajām iedzīvotāju grupām (pensionāri, personas ar invaliditāti), un labvēlīgāku priekšnoteikumu radīšana materiālai pietiekamībai nākotnes pensionāriem</p>	<p>1.decīļu grupas mājsaimniecību ekvivalento rīcībā esošo (neto) ienākumu</p>	<p>2017</p>	<p>2,1</p>	<p>2,5–2,0</p>	<p>2,7–2,0</p>	<p>CSP</p>

					kopsummas procentuālā daļa no visu mājsaimniecību ekvivalento rīcībā esošo (neto) ienākumu kopsummas					
2. apakštēma “Sociālā infrastruktūra un cilvēkresursu piesaiste/attīstība”										
Stipras ģimenes, un aktīvi cilvēki	[50] Veseli un aktīvi cilvēki Latvijā kopā veido iekļaujošu sabiedrību, kurā dzimst vairāk bērnu, ir vairāk laimīgu ģimeņu, atbildīgu un par nākotni drošu bērnu vecāku	Sociālā iekļaušana	[106] Sociālais atbalsts ir individualizēts, uz cilvēku orientēts, un tas tiek piedāvāts katram, kam tas ir vai varētu būt visvairāk vajadzīgs.	[118] Sociālā darba speciālistu un sociālo pakalpojumu sniedzēju motivācijas sistēmas pilnveide un profesionālās kompetences stiprināšana un specializācijas nostiprināšana demogrāfijas tendencēm un iedzīvotāju vajadzībām atbilstošu inovatīvu, uz klienta vajadzībām balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanai, pilnveidošanai un pieejamības nodrošināšanai reģionos	Sociālo dienestu īpatsvars, kuri izpilda likumdošanā noteikto normu par minimālo sociālā darba speciālistu skaitu, %	2018	63,9	84,5 – 67,4	95,4– 67,4	LM
					Sociālajos dienestos strādājošo sociālā darba speciālistu īpatsvars ar atbilstošu izglītību	-	-	-	-	-
					Sociālo darbinieku skaits, kas paaugstinājuši savu kvalifikāciju	-	-	-	-	-
3. apakštēma “Vides, darba tirgus un pakalpojumu pieejamība”										
Stipras ģimenes, un aktīvi cilvēki	[50] Veseli un aktīvi cilvēki Latvijā kopā veido iekļaujošu sabiedrību, kurā dzimst vairāk bērnu, ir vairāk laimīgu ģimeņu,	Sociālā iekļaušana	[106] Sociālais atbalsts ir individualizēts, uz cilvēku orientēts, un tas tiek piedāvāts katram, kam tas ir vai varētu būt visvairāk vajadzīgs.	[104] Pirmsskolas izglītības, bērnu aprūpes un organizēta brīvā laika pakalpojumu pieejamības uzlabošana, sekmējot bērnu vispusīgu attīstību un ģimenes un darba dzīves savienošanu	Formālu bērnu aprūpes pakalpojumu pieejamība sadalījumā pa ienākumu kvintilēm, mājsaimniecību grupām	-	-	-	-	-

	atbildīgu un par nākotni drošu bērnu vecāku									
Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība	[244] Dzīves vides kvalitātes uzlabošana līdzsvarotai reģionu attīstībai	Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi	[293] Integrēta, ilgtspējīga transporta sistēma, kas sniedz kvalitatīvas cilvēku un kravu mobilitātes iespējas visā valsts teritorijā, nodrošina gan vietējo sasniedzamību [...]	[312] <i>Multimodāla sabiedriskā transporta tīkla ar dzelzceļu kā sabiedriskā transporta "mugurkaulu" izveidošana, [...] multimodālus transporta un pasažieru pārsēšanās mezglus, veicinot reģionu sasniedzamību, iedzīvotāju mobilitāti un vides pieejamību, [...] attīstot drošu autoceļu un ielu infrastruktūru, un nodrošinot ērtus savienojumus starp vilciena un autobusu reisiem, visās darbībās nodrošinot piekļūstamības prasības</i>	<i>Nav saistīti ar sociālās aizsardzības nozari</i>					
				[317] <i>Fiziskās un digitālās vides pieejamības un piekļūstamības palielināšana valsts un pašvaldību infrastruktūrā, kā arī digitālo risinājumu izmantošanas veicināšana, paaugstinot iedzīvotāju digitālās prasmes, pilnveidojot elektroniskās identifikācijas un drošas elektroniskās parakstīšanās sistēmu un nodrošinot vides</i>	Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (DESI)	2019	17	13	10	EK, DESI

				<i>pieejamību kvalitatīvai pakalpojumu sniegšanai</i>						
		Mājoklis	[338] Latvijā visām māsaimniecībām ir pieejami mājokļi. Esošais dzīvojamais fonds līdz 2050. gadam atbilst augstiem energoefektivitātes, būvniecības, drošības un labiekārtotības standartiem. Tiesiskais regulējums veicina privātos un publiskos ieguldījumus dzīvojamā fonda izveidei.	[351] <i>Mājokļu pieejamības uzlabošana grūtībās nonākušiem un nelabvēlīgā situācijā esošiem iedzīvotājiem, izstrādājot mehānismu finansiāla atbalsta sniegšanai un novēršot faktorus, kas kavē izmantot īres mājokļu piedāvājumu</i>	Māsaimniecību ģpatsvars, kurām kopējie ar mājokli saistītie izdevumi sagādā finansiālas grūtības (ļoti apgrūtināši/nedaudz apgrūtināši), %	2018	75,6	73,2	69,2	CSP
					Māsaimniecību ģpatsvars, kuras norādģija uz neapmierinošiem mājokļa apstākļiem, %	2018	31,0	25,0	22,0	CSP
					Ekspluatācijā pieņemto jauno dzģvokļu skaits gadā	2018	2 966	7000	10000	CSP
				[353] <i>Mājokļu kvalitātes paaugstināšana, modernizģjot un uzlabojot mājokļu energoefektivģtāti un pieejamģbu, un nekustamā ģpašuma pārvaldģbas kvalitātes uzlabošana, lai mazinātu ģku ilgtermģna uzturģšanas riskus</i>	Atģaunoto mājokļu daudzums no visiem mājokļiem gadā, %	2021	-	2	3	Būvniecģbas informāģcijas sistģma
					Mājokļu, t.sk. dzģvokļu ģpašumu, skaits, kur uzlabota energoefektivģtāte, %	2021	-	2	3	Būvniecģbas informāģcijas sistģma
					Uzkrāģtais (kumulāģvais) gala enerģģjas ietaupģģjumu apģoms galapatģriņā	-	-	-	-	-

<p>Vienota, droša un atvērta sabiedrība</p>	<p>[386] Pieaug iedzīvotāju īpatsvars, kas izjūt piederību un uzticas Latvijas sabiedrībai un tiesiskai valstij. Tāpēc cilvēki sniedz ieguldījumu savā, savu līdzcilvēku un valsts drošībā, labklājībā un attīstībā, mazinās negodīga rīcība. Cilvēki apzinās Latvijas un ikviena iedzīvotāja lomu globālajos procesos un ir atvērti sadarbībai kopēju izaicinājumu risināšanā.</p>	<p>Saliedētība</p>	<p>[393] Pieaug piederības sajūta Latvijas sabiedrībai, latviskai un eiropiskai kultūrtelpai. Saziņa un sadarbība starp dažādām iedzīvotāju grupām manāmi palielinājusies, mazinot spriedzi un nepamatotus aizspriedumus. Cilvēki gādā viens par otru, aktīvi veido un piedalās sabiedriskajās aktivitātēs, kā arī saredz sabiedrības daudzveidību kā vērtīgu resursu un spēju savstarpēji saprasties un cienīt vienam otru.</p>	<p>[410] <i>Sabiedrisko mediju patstāvības nodrošināšana, tehnoloģiju, infrastruktūras un satura modernizēšana; atbalsta pasākumi nacionālās informatīvās telpas daudzveidības (plurālisma) nodrošināšanai, kvalitatīva mediju satura ražošanai un satura pieejamības nodrošināšanai tā lietotājiem reģionos, pierobežā un cilvēkiem ar funkcionālajiem traucējumiem</i></p>	<p>Iedzīvotāju skaits, kuri var uztvert sabiedrisko mediju raidījumus</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Vienota, droša un atvērta sabiedrība</p>	<p>[386] Pieaug iedzīvotāju īpatsvars, kas izjūt piederību un uzticas Latvijas sabiedrībai un tiesiskai valstij. Tāpēc cilvēki sniedz ieguldījumu savā, savu līdzcilvēku un valsts drošībā, labklājībā un attīstībā, mazinās negodīga rīcība. Cilvēki apzinās Latvijas un ikviena iedzīvotāja lomu globālajos procesos un ir atvērti sadarbībai kopēju izaicinājumu risināšanā.</p>	<p>Drošība</p>	<p>[431] Cilvēki paļaujas uz valsts dienestiem, kas aizsargā tiesības un drošību, pieaug to</p>	<p>[441] <i>Efektīva soda izpildes un sodīto personu reintegrācija sabiedrībā, uzlabojot resocializācijas</i></p>	<p>Iedzīvotāju īpatsvars, kuri tos skatās un klausās, un uzticas sabiedrisko mediju sniegtajai informācijai</p>	<p>2018</p>	<p>225,3</p>	<p>212,5</p>	<p>204,5</p>	<p>Valsts policija</p>

<p>atvērta sabiedrība</p>	<p>un uzticas Latvijas sabiedrībai un tiesiskai valstij. Tāpēc cilvēki sniedz ieguldījumu savā, savu līdzcilvēku un valsts drošībā, labklājībā un attīstībā, mazinās negodīga rīcība. Cilvēki apzinās Latvijas un ikviena iedzīvotāja lomu globālajos procesos un ir atvērti sadarbībai kopēju izaicinājumu risināšanā.</p>		<p>cilvēku skaits, kas zina, kā novērst riskus un rīkoties ārkārtas situācijās, sadarbojoties ar atbildīgajiem valsts dienestiem un palīdzot cits citam. Valsts uztur drošu, tostarp informatīvo, vidi un veido izpratni par apdraudējuma riskiem, to novēršanas un mazināšanas iespējām, stiprinot iedzīvotāju pārliecību un zināšanas. Sabiedrisko drošību nodrošina un tiesībaizsardzību īsteno profesionāls un mūsdienu sabiedrības prasībām atbilstošs personāls.</p>	<p><i>darbu, palielinot personāla pieejamību un nodrošinot adekvātu infrastruktūru, kā arī nostiprinot pašvaldību un NVO lomu</i></p>	<p>Pilnu brīvības atņemšanas sodu izcietušu personu recidīva līmenis no notiesātajiem, %</p>	<p>2012</p>	<p>51</p>	<p>51</p>	<p>50,5</p>	<p>TM</p>
---------------------------	---	--	--	---	--	-------------	-----------	-----------	-------------	-----------

4. APAKŠTĒMA “BĒRNU UN ĢIMENES POLITIKA”

<p>Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki</p>	<p>[50] Veseli un aktīvi cilvēki Latvijā kopā veido iekļaujošu sabiedrību, kurā dzimst vairāk bērnu, ir vairāk laimīgu ģimeņu,</p>	<p>Psiholoģiskā un emocionālā labklājība</p>	<p>[73] Psiholoģiskās un emocionālās labklājības veicināšana cilvēku atbalstam krīzes situācijās, individuālā potenciāla attīstībai un deviantas uzvedības veidošanās risku</p>	<p><i>[85] Atbalsts vecāku prasmju pilnveidošanai, uzlabojot bērnu un jauniešu psiholoģisko un emocionālo labklājību un mazinot psihiskās veselības un mācīšanās traucējumu veidošanās riskus nākotnē</i></p>	<p>Mirstība no pašnāvībām bērnu un jauniešu vidū</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>
					<p>Psihisko traucējumu izplatība nepilngadīgo vidū</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>
					<p>Vecāku aizgādības tiesību pārtraukšana</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>

atbildīgu un par nākotni drošu bērnu vecāku	mazināšanai, nostiprinot veselību kā vērtību	[87] <i>Vardarbības profilakse, t.sk. mazinot mobingu jauniešu vidū un savlaicīga intervence dažādās krīzes situācijās, stiprinot cilvēku psiholoģisko un emocionālo noturību un spēju rast labvēlīgu risinājumu</i>	Nepilngadīgo īpatsvars, kuri cietuši no vardarbības (sadalījumā pa dzimumiem)	-	-	-	-	-	
			Pilngadīgo personu īpatsvars, kas cietušas no vardarbības (sadalījumā pa dzimumiem)	-	-	-	-	-	
			Skolēni, kuri cietuši no skolasbiedru ņirgāšanās, %	2018	22,3	21-22	21-20	SPKC	
	Stipras ģimenes paaudzēs	[90] Ģimenes kā vērtības stiprināšana sabiedrībā, pilnveidojot atbalsta sistēmu ģimenēm un pamatvajadzību kvalitatīvu nodrošinājumu [91] Vienlīdzīgas iespējas bērniem neatkarīgi no ģimenes sociālā stāvokļa	[101] <i>Ģimeņu labklājības veicināšana, pārskatot pensijas, valsts sociālos pabalstus un atļūdzības, pilnveidojot nodokļu sistēmu, kā arī sniedzot pārtikas atbalstu un pamata materiālo palīdzību, lai mazinātu nabadzības risku mājsaimniecībās ar bērniem, prioritāri jaunās ģimenēs, daudz bērnu un viena vecāka ģimenēs un ģimenēs, kur kāds no vecākiem ir zaudējis darbības spējas</i>	Nabadzības riska indekss ģimenēm, kurās bērnus audzina viens pieaugušais, %	2017	32,6	26–29	23–26	CSP, Eurostat
				Nabadzības riska indekss mājsaimniecībām, ko veido divi pieaugušie un trīs un vairāk apgādībā esoši bērni, %	2017	20,7	14–17	10–14	CSP, Eurostat
			[102] <i>Ģimenes kā vērtības stiprināšana sabiedrībā, t.sk. palielinot sociālo aizsardzību vecākiem, attīstot ģimenei draudzīgu vidi, godinot kuplās ģimenes, stiprinot tēva lomu ģimenē, pilnveidojot jauniešu izglītību un veicinot</i>	Summārais dzimstības koeficients	2018	1,6	1,72–1,69	1,77–1,72	CSP
			Bērnu īpatsvars, kuri dzīvo kopā ar abiem vecākiem, %	2017	69,5	76–73	80–76	OECD	

				<p>sabiedrības informētību par vecāku prasmju, attiecību pratības, ģimenes un laulības tematiku un paaudžu solidaritātes lomā tautas ilgtspējīgā izaugsmē, kā arī nodrošinot pierādījumos balstītas ģimenes politikas izstrādi un īstenošanu</p>						
				<p>[103] Labvēlīgu apstākļu radīšana ģimenes un darba dzīves saskaņošanai, atbalstot elastīgā un attālinātā darba iespējas, veidojot ģimenei un darba ņēmējam draudzīgu darba vidi un pilnveidojot atbalstu ģimenes aprūpes pienākumu veikšanā</p>	<p>Nepilna laika nodarbinātība aprūpes pienākumu dēļ, % no kopējā nepilnu darba laiku nodarbināto kopskaita</p>	-	-	-	-	-

Avots: NAP2027 gala redakcija, pieejama <https://www.pkc.gov.lv/lv/aktualit%C4%81tes/parresoru-koordinācijas-centrs-sagatavojis-nacionāla-attīstības-plāna-2021-2027-gadam>

Liepājas pilsētas pašvaldība 2019. gada novembrī PKC sniedza viedokli par NAP2027 1. redakciju kopumā un arī priekšlikumus atsevišķu uzdevumu redakciju izteikšanai.

Attiecībā uz sociālās aizsardzības nozari, tika sniegti trīs komentāri par NAP2027 1. redakcijas uzdevumiem:

- **Pamatojums:** Bez sasaistes ar veselības aprūpi atsevišķām sociālajām grupām nav iespējams kvalitatīvi nodrošināt sociālos pakalpojumus. Saskatām, ka papildus minētajām grupām Latvijā prioritāra grupas ir arī ģimenes ar bērniem un jaunieši.
Priekšlikums: Tāpēc lūdzam uzdevumu [118] izteikt šādā redakcijā: “Uz individuālām vajadzībām vērstu sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība un sociālās inovācijas pakalpojumu nodrošināšana prioritārām grupām, īpaši personām ar invaliditāti, paliatīvās aprūpes pacientiem un senioriem, ģimenēm ar bērniem un jauniešiem, sekmējot neatkarīgas dzīves iespējas un dzīves kvalitātes saglabāšanu vai uzlabošanu.”
Priekšlikums nav ņemts vērā NAP 2027 gala redakcijā: PKC sagatavotajā pamatojumā norādīts, ka vairākām no mērķa grupām ir integrēti nodrošināmi veselības un sociālie pakalpojumi kopā. Tāpēc integrētu pakalpojumu attīstīšana ir tverta rīcības virziena “Uz cilvēku centrēta veselības aprūpe” [71] uzdevumā (Multidisciplināru un starpnozaru sadarbībā balstītu pakalpojumu attīstīšana /..). Savukārt sociālo pakalpojumu pilnveidošana ģimenēm ar bērniem paredzēta gandrīz visos rīcības virziena Psiholoģiskā un emocionālā labklājība uzdevumos, ņemot vērā sociālās problēmas raksturu un veidu.
- **Pamatojums:** Motivācijas sistēmas pilnveide un profesionālās kompetences stiprināšana nepieciešama ne tikai sociālajiem darbiniekiem, bet visiem sociālā darba speciālistiem kopā.
Priekšlikums: Lūdzam izteikt uzdevumu šādā redakcijā: “[119] Sociālā darba speciālistu un sociālo pakalpojumu sniedzēju motivācijas sistēmas pilnveide un profesionālās kompetences stiprināšana demogrāfijas tendencēm un iedzīvotāju vajadzībām atbilstošu mūsdienīgu sociālo pakalpojumu sniegšanai”
Priekšlikums ņemts vērā NAP 2027 gala redakcijā: PKC sagatavotajā pamatojumā norādīts, ka precizēts formulējums [118] uzdevumam (*Sociālā darba speciālistu un sociālo pakalpojumu sniedzēju motivācijas sistēmas pilnveide [...]*)
- **Pamatojums:** Liepājas pašvaldības ieskatā nav atbalstāma jaunu sociālo dzīvojamo māju būvniecība, jo tas veicina dažādas sociālās problēmas (segregāciju, noslāņošanas), tāpēc pārdomāta sociālā politika ietver dažādu sociālo grupu izvietojumu atšķirīgās teritorijās. Primāri atbalsts jāsniedz esošo mājokļu sakārtošanai un pielāgošanai attiecīgajām sociālajām grupām.
Priekšlikums: Lūdzam skaidrot, vai sociālo mājokļu skaita palielināšana ietver jaunu sociālo dzīvojamo māju būvniecību, un aicinām šī uzdevuma īstenošanā noteikt pēc iespējas elastīgāku pieeju attiecībā uz jaunu sociālo mājokļu veidošanu dažādās vietās, izmantojot esošo dzīvojamo fondu.
Priekšlikums ņemts vērā NAP 2027 gala redakcijā: Sociālo mājokļu skaita palielināšana ietver arī sociālo dzīvojamo māju būvniecību, izvērtējot optimālo risinājumu konkrētā apdzīvotā vietā. Konkrēti pasākumi (sociālo māju, vai dzīvokļu būvniecība, esošo atjaunošana konkrētā teritorijā) jāiekļauj zemāka līmeņa attīstības plānošanas dokumentos (nozares pamatnostādņēs), kā arī reģionālā un vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumentos.

3.2.3. REĢIONĀLĀS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2021.-2027. GADAM

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) ir izstrādājusi Reģionālās attīstības pamatnostādņu projektu 2021.-2027. gadam (RPP2027). Šī politikas plānošanas dokumenta mērķis ir veicināt visas Latvijas teritorijas izaugsmi. RPP2027 ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas reģionālo politiku septiņiem gadiem.

Reģionālās politikas galvenais mērķis ir reģionu potenciāla attīstība un ekonomisko atšķirību mazināšana, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifikai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un dzīves vides attīstībai. Būtiskākie jaunās reģionālās politikas principi ir teritoriālā pieeja atbalsta sniegšanā, tematiskā koncentrācija un viedu risinājumu principa piemērošana attīstības plānošanā un projektu īstenošanā.

Atbalstu paredzēts sniegt visiem plānošanas reģioniem un pašvaldībām, priekšroku un lielāku atbalstu sniedzot reģioniem ar zemākiem attīstības rādītājiem, tādējādi mazinot atšķirības starp reģioniem. Atbalsts paredzēts attīstības centriem (Liepāja ir attīstības centrs, turklāt uzsvars tiek likts uz attīstības centru un apkārtējo teritoriju sadarbību), lauku teritorijām, Rīgas metropoles areālam, Baltijas jūras piekrastei un Austrumu pierobežai, kas, atbilstoši Stratēģijai 2030, ir definētas kā reģionālās attīstības mērķa teritorijas.

Kas attiecas uz tematisko koncentrāciju, RPP2027 ir minēti trīs tematiskie virzieni:

- Reģionālās ekonomikas attīstība, ceļot produktivitāti un piesaistot cilvēkresursus reģionos;
- Pakalpojumu efektivitātes uzlabošana atbilstoši demogrāfiskajiem izaicinājumiem;
- Plānošanas reģionu, pašvaldību administrācijas un citu teritorijas attīstībā iesaistīto pušu kapacitātes celšana.

RPP2027 sociālās aizsardzības nozares attīstība netiek atsevišķi izdalīta kā RPP2027 rīcības virziens vai uzdevums. Ar atsevišķām sociālās aizsardzības nozares apakštēmām netiešā veidā saistīti šādi RPP2027 uzdevumi:

- **1. apakštēmas “Sociālie pakalpojumi un palīdzība” kontekstā – uzdevums B.3.7. Pašvaldības administratīvo un pakalpojumu sniegšanas procesu modernizācija un digitalizācija, digitālo risinājumu koplietošana (ES fondi, valsts budžets)** paredz IKT rīku izmantošanu pašvaldību darbinieku pieejai citu iestāžu datiem un plāniem ērti pārskatāmā formā, visu pašvaldības informācijas sistēmu savietojamība ar Valsts informācijas sistēmu savietotāju (VISS) informācijas apmaiņai ar citām sistēmām, tai skaitā automatizēta statistikas izgūšana un publicēšana no pašvaldību informācijas sistēmām.
- **2. apakštēmas “Sociālā infrastruktūra un cilvēkresursu piesaiste/attīstība” kontekstā - uzdevums B 1.1. “Pašvaldību pakalpojumu ēku energoefektivitātes uzlabošana” (ES fondi, valsts budžets)** paredz energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus pašvaldību (tostarp sociālās aprūpes nodrošināšanai nepieciešamajās) ēkās, vienlaikus nodrošinot vides pieejamību atbilstoši normatīvajiem aktiem.
- **3. apakštēmas “Vides, darba tirgus un pakalpojumu pieejamība” kontekstā - uzdevums B.2.6. “Ilgtspējīga publiskās ārtelpas attīstība (ES fondi, valsts budžets)”**, kura plānotie ieguldījumi saistīti ar piekļuves

infrastruktūras uzlabošanu un izveidi dabas un kultūras vērtībām, nodrošinot universālā dizaina principu ievērošanu

- **4. apakštēmas “Bērnu un ģimenes politika” – uzdevums B.1.2. “Pirmsskolas izglītības un bērnu pieskatīšanas pakalpojuma pieejamība (ES fondi, valsts budžets)”** paredz radīt jaunas vietas bērnudārzos (tostarp mazināt rindas) vai bērnu pieskatīšanas pakalpojumu saņemšanai, uzlabojot izglītības vides kvalitāti.

Līdzīgi kā NAP2027, arī nākamā vidējā termiņa plānošanas perioda RPP2027 projekts bija nodots pašvaldībām sabiedriskajai apspriešanai. Liepājas pilsētas pašvaldība sniedza savu redzējumu arī par RPP2027.

Attiecībā uz sociālās aizsardzības nozari Liepājas pašvaldība nav sniegusi iebildumus vai priekšlikumus izmaiņām RPP2027.

3.2.4. CITI PLĀNOŠANAS DOKUMENTI VAI NORMATĪVIE AKTI

ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀ REFORMA

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) ir izstrādājusi Latvijas administratīvi teritoriālās reformas projektu. Atbilstoši šim projektam sākotnēji bija paredzēts izveidot Liepājas novadu, kurā ietilpst Liepājas pilsēta (republikas pilsēta), un Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas un Vaiņodes novadi.

Saeima plāno pieņemt grozījumus Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā ar jauno pašvaldību iedalījumu līdz 2020. gada vidum, lai nākamās pašvaldību vēlēšanas (2021. gada jūnijā) notiktu jauno pašvaldību teritorijās.

Saeimā 1. lasījumā (07.11.2019.) pieņemtie grozījumi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā paredz Liepājas saglabāšanu kā atsevišķu republikas pilsētu, izveidojot Lejaskurzemes novadu ar Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas un Vaiņodes novadiem. Līdz ar to, VARAM piedāvājums par apvienota Liepājas novada izveidi turpmāk tekstā nav apskatīts.

REĢIONĀLĀ LĪMEŅA POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes 17.12.2019. rakstiskajā procedūrā nr. 03/19 pieņemts lēmums “Par Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmas 2021.-2027.gadam izstrādes uzsākšanu un darba uzdevuma apstiprināšanu”. Saskaņā ar pielikumā pievienoto darba uzdevumu un izstrādes procesa izpildes termiņiem, Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmu 2021.-2027. gadam (KPR2027) paredzēts apstiprināt līdz 2021. gada martam.

Uz nozares profila izstrādes brīdi Attīstības pārvaldes rīcībā nav informācijas par KPR2027 plānotajiem uzstādījumiem, taču Liepājas pilsētas attīstības programmas 2021.-2027. gadam izstrādes ietvaros nepieciešams sekot līdzi KPR2027 izstrādei un prioritātēm un rīcības virzieniem attiecībā uz sociālās aizsardzības jomu.